

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0425U000190

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 29-05-2025

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пенязь Тетяна Олексіївна

2. Tetyana Penyaz

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-6048-2564

Вид дисертації: кандидат наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 18.00.01

Назва наукової спеціальності: Теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 17-06-2025

Спеціальність за освітою: Архітектура

Місце роботи здобувача: Пенязь Тетяна Олексіївна

Код за ЄДРПОУ: 2312707284

Місцезнаходження: вул. Гоголя, б. 84/61, кв. 1, Кропивницький, Кропивницький р-н., 25006, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.056.02

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 67.01.09

Тема дисертації:

1. Принципи формування архітектури історичної забудови м. Кропивницького кінця XIX – початку XX ст.
2. Principles of shaping the architecture of the historical buildings of Kropyvnytskyi in the late nineteenth and early twentieth centuries.

Реферат:

1. Дисертацію присвячено дослідженню архітектурного розвитку м. Кропивницького (Єлисаветграда) кінця XIX – початку XX століття: визначенню особливостей містоутворюючих і містоформуючих факторів, а також розвитку структури установ державного регулювання архітектурно-будівельної справи та розвитку системи «зразкових» проєктів, пов'язаних із стильовим розвитком архітектури XIX – початку XX ст., що вплинули на архітектурний розвиток міста. Визначені особливості типологічного, планувального, композиційного розвитку архітектури м. Кропивницького кінця XIX – початку XX ст. Встановлено характер впливу європейських і столичних архітектурних центрів на архітектуру Єлисаветграда (Кропивницького). Досліджені прийоми застосування композиційно-стильових особливостей історичних будівель у реконструктивно-реабілітаційних заходах архітектурного розвитку міста протягом XX – початку XXI ст.

Сформульовані принципи і прийоми збереження об'єктів архітектурної спадщини разом із створенням гармонійного сучасного середовища. Надані практичні рекомендації з відновлення і реабілітації архітектурного середовища історичного центру міста на прикладах проектних рішень, створених на матеріалах дослідження автора. Встановлено значення дисертаційного дослідження у подальшому визначенні заходів щодо формування сучасного комфортного архітектурного середовища історичного центру міста. Визначені напрями подальших досліджень забудови м. Кропивницького кінця XIX – початку XX ст. Ключові слова: архітектурно-планувальна структура, архітектурна форма, Єлисаветград, історизм, композиція, Кропивницький, модерн.

2. The dissertation is devoted to the architectural development of Kropyvnytskyi (Yelisavethrad) in the late nineteenth and early twentieth centuries: determining the peculiarities of city-forming and city-forming factors, as well as the development of a system of 'exemplary' projects and the structure of institutions of state regulation of architecture and construction, which, together with the peculiarities of the stylistic development of architecture, influenced the architectural development of the city. The prerequisites and factors of formation and development of the urban planning structure and architecture of Yelisavetgrad in the late nineteenth and early twentieth centuries. It has been determined that the objects of study are concentrated mainly within Pashutynska Street - Teatralnyi Lane; Preobrazhenska Street - T. Shevchenko Street. The state of preservation of architectural heritage objects of the late XIX - early XX centuries and their localisation are determined. The studied objects of architectural heritage are systematised and classified by typological, planning and compositional features. The development of building typology in accordance with the socio-economic development of the city is revealed. The predominance of frontal orientation of building entrances, despite their location in the structure of the neighbourhood, became a planning feature of the city houses of the late XIX century. Corner entrances became widespread in the early twentieth century. The central-axis composition of facades prevailed in public buildings and revenue houses with four flats per floor, and the two-axis composition - in the facades of revenue houses with one flat per floor and one-storey two-apartment houses. At the beginning of the 20th century, dissymmetrical composition prevailed in the composition of facades. Corridor, enfilade and combined interior layouts were widespread in public buildings. At the beginning of the twentieth century, halls and cellular layouts became widespread in profitable houses. Translated with DeepL.com (free version) Translated with DeepL.com (free version) The tendencies of influence of the compositional and stylistic characteristics of the studied objects on the architectural practice of the 1950s of the twentieth century are determined through the use of techniques of retrospective reminiscences of their elements in new buildings, copying the existing background elements of facades in their extensions. It is shown that the radical reconstruction of the centre in the 1970s and 1980s, as a result of the object-based approach to architectural heritage, according to which monuments built before the eighteenth century were considered as such, destroyed significant architectural heritage objects of the late nineteenth and early twentieth centuries, which led to a loss of identity and distortion of the scale of the historic centre's development. Modern principles and methods of reconstruction and regeneration of the historical buildings and urban planning framework of the centre of Kropyvnytskyi are defined, based on modern requirements for the formation of a holistic, comfortable, harmonious architectural environment. Among them are the principle of sustainable development, the principle of contextual disclosure of building features, the principle of typological variability (adaptability) of the historic centre, the principle of introducing new engineering technologies into the historic environment. The factors that led to the loss of identity of historical buildings in the centre of Kropyvnytskyi were identified. The experience of Yelisavetgrad city administration in controlling the state of the building and implementation of architectural and planning measures is studied. Measures contributing to the sustainability of development of modern architectural environment of the city are revealed. Practical recommendations on carrying out reconstruction measures and formation of complex environment in the modern development of the central part of the city are given, which are shown on the example of projects with the participation of the author. The significance of the dissertation research in the further definition of measures for the formation of a modern comfortable architectural environment of the historic centre of the city is established. The directions of further research of the historical buildings of Kropyvnytskyi in the late nineteenth and early

twentieth centuries are determined. Key words: architectural and planning structure, architectural form, Yelisavethrad, historicism, composition, Kropyvnytskyi, Art Nouveau.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Пенязь Т.О. Етапи стильового розвитку архітектури Єлисаветграда другої половини XIX – початку XX століть. Містобудування та територіальне планування. Київ: КНУБА, 2023. Вип. № 82. С. 309 – 324. DOI: 10.32347.2076-815x.2023.82.309-323
- Пенязь Т. О. Стан вивчення архітектурної спадщини Єлисаветграда другої половини XIX – початку XX століть в історичних та наукових працях. Архітектурний вісник КНУБА, Київ: КНУБА, 2023. Вип. № 26 – 27. С. 106 – 119. DOI:10.32347.2519-8661.2023.26-27.106-119
- Пенязь Т. О. Визначення стильових особливостей історичної забудови м. Кропивницький на прикладі вул. Театральної. Просторовий розвиток. Київ: КНУБА. 2024. Вип. № 8. С. 167 – 179. DOI: 10.32347.2786-7269.2024.8.167-180
- Пенязь Т. О. Стильові особливості будинку по вул. Театральна, 7 у м. Кропивницький. Просторовий розвиток. Київ: КНУБА. 2024. Вип. № 9. С. 84 – 96. DOI: 10.32347/2786-7269.2024.9.84-96
- Peniaz T., Sleptsov O. Peculiarities of the Formation of the Moorish Style in Yelisavetgrad (Using the Example of the Buildings of I. A. Goldenberg's Water Clinic and the Choral Synagogue). Space & Form. Szczecin, 2023. № 54 p. 143 – 162. (DOI: 10.21005. pif. 2023. 54. E-02, Index Copernicus)
- Peniaz T., Sleptsov O. Formation of the Architectural Space of Central Ukrainian Cities. The Example of Kropyvnytskyi (Yelisavetgrad). ACEE. Katowice, 2023. Vol. 16 No. 4, pp. 45 – 57. (DOI: 10. 2478. ACEE-2023 – 0049, WoS)
- Пенязь Т. О. Вплив європейського і столичного досвіду на розвиток архітектури центральної України кінця XIX – початку XX ст. (на прикладі м. Кропивницького). Materials of the V International Scientific and Practical Conference «Problems of science development in the context of global transformations». Zagreb, October 01 – 04. 2024. С. 21 – 23
- Пенязь Т. О. Класифікація архітектурного декору будівель м. Кропивницького кінця XIX – початку XX століть. Materials of the V International Scientific and Practical Conference «Problems of science development in the context of global transformations». Zagreb, October 01 – 04, 2024. С. 24 – 25
- Пенязь Т. О. Реконструкція історичних будівель центру м. Кропивницького на початку XXI ст. Materials of the XI International Scientific and Practical Conference «Modern generation: current problems, experience, development prospects». Seville, November 12 – 15, 2024. С. 15 – 16
- Пенязь Т. О. Вернакуляр в архітектурі м. Кропивницького. Materials of the XI International Scientific and Practical Conference «Modern generation: current problems, experience, development prospects». Seville, November 12 – 15, 2024. С. 17 – 19

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; аналітичні матеріали

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами: 0123U103342

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Слепцов Олег Семенович
2. Oleg S. Sleptsov

Кваліфікація: д. арх., професор, 18.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5441-5453

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет будівництва і архітектури

Код за ЄДРПОУ: 02070909

Місцезнаходження: проспект Повітряних сил, буд. 31, Київ, 03037, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Марковський Андрій Ігорович
2. Andrii Markovskiy

Кваліфікація: д. арх., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9499-4434

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національна академія мистецтв України

Код за ЄДРПОУ: 21661316

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, 20, Київ, 01054, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Кабінет Міністрів України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ясінський Максим Романович

2. Maksym R. Yasinskyi

Кваліфікація: к. арх., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4164-6110

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Товбич Валерій Васильович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Товбич Валерій Васильович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Антоненко Надія Володимирівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна